

ročník 23 regionálny mesačník dvojčíslo 7-8 júl-august 2013

PREDSTAVUJEME MESTÁ A OBCE NOVOHRADU

NOS Lučenec v rámci monitoringu miest a obcí regiónu uvádza cyklus „*Predstavujeme mestá a obce Novohradu*“. Ide o reportáže zamerané na oblasť miestnej kultúry. Pokračujeme obcami: **Veľké Dravce a Panické Dravce**

História: Na území dnešnej obce bolo osídlenie už v eneolite, uvádza sa tu sídlisko s kanelovanou keramikou. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1246 ako **terra Draus**. V roku 1350 sa obec spomína ako Daroch. Ďalšie pomenovania obce boli: Dray (1385), Welke Drancze (1773), Welké Drawce (1786); maďarsky Nagydaróc. Patrila rôznym zemepánom. Obec bola sídlom sokoliarov. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom, chovom dobytky a koní. Od 19. storočia sa tu ťažil čadič. V miestnom kameňolome sa uskutočnil v roku 1932 štrajk robotníkov. Po oslobodení v roku 1946 sa do obce prisťahovali slovenskí kolonisti z obce Málinec.

Kultúrnou pamiatkou je rímsko-katolícky **kostol sv. Gallusa**, pôvodne barokový, zo začiatku 18. storočia (1715), prestavaný a rozšírený bol v roku 1909 a opravovaný v roku 1958.

Kaštieľ z roku 1821, známy aj ako Horkovicsova kúria je kultúrnou pamiatkou zapísanou v zozname nehnuteľných kultúrnych pamiatok pod č.: Ss / 2581. Postavený bol v klasicistickom štýle a prvým majiteľom bol Jozef Horkovič. Budo-

va je v súčasnosti súkromným majetkom.

Najznámejšou osobnosťou, pri ktorej mene je uvedené rodisko Veľké Dravce, je **Květa Fialová**, obľúbená a populárna česká herečka. Narodila sa v Ipeľke, ktorá bola v tom období časťou Veľkých Draviec, dnes je to miestna časť obce Buzitka.

Súčasnosť:

Veľké Dravce patria do mikroregiónu Suchánska dolina.

Obec eviduje 682 obyvateľov. Starostkou je **Viera Rubintová**.

Obecný úrad má sídlo vo veľkej budove kultúrneho domu. V jeho priestrannej sále s javiskom sa práve v tomto období realizujú rekonštrukčné práce, ako výmena okien, maľovanie, modernizácia kuchynky, a to všetko zásluhou úspešnosti v grantovom programe „Občania v Európe“. Komunitárny program EÚ **Európa pre občanov** podporuje celý rad aktivít na báze „aktívneho európskeho občianstva“, čím zabezpečuje zapojenie občanov a organizácií do procesu európskej integrácie. Cieľom tejto prezentácie obcí a občanov je spájať ľudí z miestnych komunit po celej Európe, aby zdieľali a vymieňali si skúsenosti, názory a hodnoty, poučili sa z minulosti a budovali budúcnosť.

Ešte nedokončili jeden projektový zámer a podľa vyjadrenia starostky, už intenzívne pracujú na ďalšom, na tento získali prostriedky z Nadácie SPP a má názov „Kultúrna a oddychová zóna V. Dravce“. Miesto sa nachádza pred OÚ a tvoria ho dva objekty, drevené altánky. Jeden bude po dokončení slúžiť ako javisko, teda priestor pre účinkujúcich a druhý ako miesto na sedenie divákov či oddych.

Pokr. zo str. 1 ... Vedľa OÚ je umiestnené starostlivo upravené detské ihrisko. Návštevník prichádzajúci autom smerom od obce N. Hony, zostane určite milo prekvapený. Prečo? Lebo práve v týchto dňoch bola ukončená oprava cesty a nový asfaltový povrch sa s väčšinou ciest regiónu, naozaj nedá ani porovnať.

Obec organizuje rôzne podujatia, ako stavenie mája, stretnutie s dôchodcami, príchod Mikuláša či Vianočné besiedky. Najväčším podujatím je „Deň obce“, tohto roku sa bude konať 6.7.2013 a očakáva sa účasť zástupcov až štyroch štátov (SR, MR, Chorvátsko a Rumunsko).

Návštevníkov čaká nielen pestrý kultúrny program, ale každý zástupca bude variť svoje tradičné jedlá, čiže o gastronomické špeciality asi núdza nebude.

Obec prevádzkuje ZŠ 1-9 s vyučovacím jazykom maďarským, ZŠ 1-4 s vyuč. jazykom slovenským a MŠ.

Občianske združenie ROMA je organizátorom rôznych environmentálnych aktivít, naposledy, 22.4.2013, vysadili 9 čerešní v areáli školy.

Chránením prírody, chránime i seba je názov projektu, ktorý sa realizuje v rámci Programu cezhraničnej spolupráce

Maďarská republika – Slovenská republika 2007-2013 prostredníctvom Európskeho fondu regionálneho rozvoja Európskej únie.

Dobre funguje tiež folklórny súbor Ungrikane Roma, ktorý vedie Alžbeta Illéšová. Aj známi hudobníci – Balogovci, pochádzajú z tejto obce.

Publikácie o obci doteraz neboli vydané, ale na webovej stránke (www.velkedravce.ocu.sk) sú uverejnené informácie o obci, dokonca na facebooku sa nachádza fotogaléria rekonštrukčných prác v KD. V roku 2002 vydala obec sériu pohľadníc s fotografiami najzaujímavejších objektov.

Partnerstvo majú s obcou Kardos v Maďarsku, ale novú Dohodu o družobnom partnerstve s obcou Várđarac v Chorvátsku, podpísali minulý rok, 25.8.2012. Pravidelne sa zúčastňujú stretnutí obcí, ktoré majú vo svojom názve „Dravce“, naposledy sa na ňom zúčastnilo až 13 obcí. Zásluhou starostky, obec veľmi dobre spolupracuje s domácou firmou AGRO CS Slovakia, ale mnohé aktivity realizovali aj vďaka sponzorom - Ekoltech s.r.o. a Euro Basalt, a.s., miestna drevovýroba Alkat, s.r.o. a ď.

Veľké Dravce poznajú predovšetkým rybári, na vodnej nádrži sa konajú pravidelne viaceré rybárske preteky a súťaže.

Aj keď rybník v skutočnosti patrí do k.ú. obce Nové Hony, viacerí ho aj tak nazývajú v. n. Veľké Dravce. Aby Veľké Dravce boli stále krajšie, v rámci revitalizácie zelene, v nej pribúdajú okrasné rastliny a stromčeky.

Zdroj: (www.velkedravce.ocu.sk), internet

História: Obec vznikla asi v 13. storočí. Prvá písomná zmienka je z roku 1246 a spomína sa pod názvom **Draus**, 1488 pod názvom **Darocz**, 1573 pod názvom **Panydarocz**, **Pani Darocz**. Patrila viacerým zemianskym rodom /Daróczovcom, Madáchovcom a iným/. Za vojen začiatkom 17. storočia spustla, obnovená bola okolo roku 1680 ako osada a začiatkom 18. storočia sa vyvinula zasa v obec. Obyvatelia obce sa zaoberali poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. V roku 1773 ju nachádzame pod názvom **Dravcze**. Za kapitalizmu sa tu nachádzal veľkostatok V. Báthyho. V roku 1920 ju nachádzame pod názvom **Pani Darovce**, 1927 Panické Dravce a od roku 1948 má dnešný názov **Panické Dravce**.

V 10. - 11. stor. boli zvolenské lesy obľúbenými poľovnými oblasťami kráľov. Vedľa ciest smerujúcich na Zvolen sa vytvárali slúžnovské obce s rozdielnymi právami. Ich hlavnou povinnosťou bolo zaopatriť kráľovský sprievod. Obce kráľovských poľovníkov boli pomenované „Daróz“. Lovci (poľovníci) odvádzali kráľovskú daň odovzdávaním koží. Názov obce je údajne odvodený od panských dravcov – kráľovských sokoliarov.

Erb obce tvoria v modrom štíte strieborné odvrátené radlice (čiereslo a lemeš), medzi nimi je zlatý pšeničný klas a zlaté ríšske jablko. Bol navrhnutý podľa najstaršieho zachovaného odtlačku pečate na archívnom dokumente z roku 1789. Ladislav Barta, ako vtedajší richtár obce, popísal 28.2.1863, ďalšiu, tretiu pečať nasledovne: „*Pečať obce Panické Dravce bola vyhotovená v r. 1854. Pretože už stará pečať obce nie je použiteľná, dal Imrich Kováč, obyvateľ obce na svoje vlastné náklady vyhotoviť nové pečatidlo v Budapešti, v jeho strede je orúci roľník a nad ním tri pšeničné klasy.*“

Z kultúrnych pamiatok či pamätihodností nachádzajúcich sa na území obce je to predovšetkým rímsko-katolícky **kostol** Najsvätejšej Trojice z roku 1910. Po 100 rokoch, čiže v roku 2010 bol obnovený a nanovo vysvätený biskupom E. Kojnokom. Pred kostolom sa nachádza kaplnka. **Pomník padlých** v 1. a 2. sv. vojne sa nachádza v parčíku pred obecným úradom a zoznam mien je prehľadne umiestnený po obidvoch stranách.

Kaplnka

Pomník

Súčasnoscť: Obec patrí do mikroregiónu Velické jazerá. Má 750 obyvateľov a starostom je **František Kováč**.

Miestnou časťou je tzv. Margočova osada. Obecný úrad sídli v budove Domu kultúry, v týchto priestoroch sa nachádza zasladačka, knižnica a zrekonštruovaná sála s javiskom.

Podľa slov starostu, darí sa im aj v oblasti získavania prostriedkov z fondov EÚ. Obec vypracovala dva projekty na získanie finančných prostriedkov na vybudovanie ČOV a kanalizácie. Obidva projekty boli úspešné. Prvý projekt bol zameraný na výstavbu ČOV. Finančné prostriedky boli získané z Programu rozvoja vidieka SR, stavebné práce na ČOV začali realizovať - jeseň 2010 a dokončenie stavby bolo v roku 2011.

Pokr. na str. 4

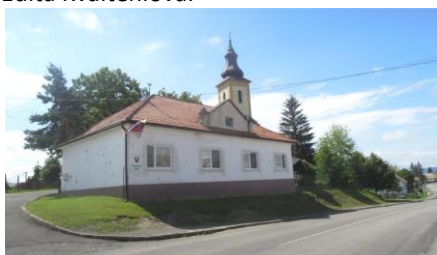
Pokr. zo str. 3

Druhý projekt bol vypracovaný v rámci Cez hraničnej spolupráce MR - SR s cieľom získať ďalšie finančné prostriedky na dokončenie stavby ČOV a vybudovanie kanalizácie v Panických Dravciach a Szente.

Obec prevádzkuje MŠ, riaditeľkou je Edita Kvalténiová.

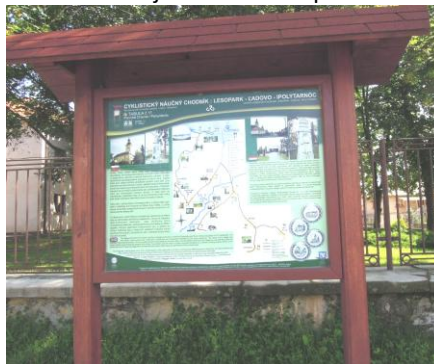
Ale dobré výsledky dosahujú aj futbalisti TJ SOKOL.

Z kultúrno-spoločenských podujatí, ktoré obec organizuje, je potrebné spomenúť fašiangy, Deň matiek, Deň detí, spomienky na dôchodcov či príchod Mikuláša.

Publikácie o obci doteraz neboli vydané, ale všetky informácie sa nachádzajú na web stránke- www.panickedravce.sk.

Informáciou, určite zaujímavou pre turistov, je cyklistický náučný chodník, ktorý prechádza cez obec, informačná tabuľa o ňom je umiestnená pred OÚ.

Ďalšou, prírodnou zaujímavosťou je, že v chotári obce pramení Kohársky potok.

Margočova osada je známa, ako sídlo cirkevného zboru Bratskej jednoty baptistov.

Zdroj: www.panickedravce.sk, internet, Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II.

Blahoželáme:

Evke Rakytkovej

z Kalinova k významnému životnému jubileu, je dušou kultúrno - spoločenského diania a prajeme jej, aby jej mladický elán ešte dlho vydržal.

Nové publikácie

Jozefa Drenka:

- **Z ETYMOLOGIE NOVOHRADU II. (Okres Poltár), 26 strán**
Monografia skúma vznik a vývoj pomenovaní obcí okresu Poltár.
- **TOPOGRAFIA DEJÍN ŠKÔL V NOVOHRADU II. (Okres Poltár), 68 strán**
Publikácia podľa miestopisného princípu zachytáva vznik a vývoj škôl do roku 1918, typy škôl, pôsobenie učiteľov, štatistické údaje o žiakoch.
- **Z KRONIKY GYMNÁZIA V LUČENCI (1590-2010), 124 strán**
Kronika sleduje vyše 420 ročný vývoj školy, uvedené sú názvy školy v rôznych historických dobách, spomenutí sú významní profesori a výber významných absolventov

Ľudia – roky – údalošti

Učiteľská práca má tak trochu umelecký charakter

Učiteľ, básnik **Mgr. Attila Vankó** sa narodil 3. 7. 1973 v Lučenci. V r. 1979-82 navštevoval ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským (VJM) v Šávoli, v r. 1982-87 vo Fiľakove. Maturoval v r. 1991 na Strednej ekonomickej škole v Rimavskej Sobote. V r. 1992-97 študoval maďarský jazyk a psychológiu na Fakulte humanitných vied (FHV) Univerzity Konštantína Filozofa (UKF) v Nitre. V r. 1999-2003 pôsobil ako učiteľ na ZŠ Lajosa Mocsáryho s VJM vo Fiľakove, od r. 2003 túto prácu vykonáva na ZŠ s VJM na Mládežníckej ulici vo Fiľakove. Žije vo Fiľakove.

Attila, ako ste sa dostali k učiteľskému povolaniu?

V roku 1997 som ukončil vysokoškolské štúdium na UKF v Nitre v odbore maďarský jazyk a literatúra v kombinácii so psychológiou. So samotným jazykom som sa však zaoberal aj predtým, vyšlo mi viacero článkov v domácej tlači. Byť učiteľom je súčasne vďačnou i nevďačnou úlohou. Moderný školský systém 21. storočia je spojený s obrovským množstvom výziev, ktoré sa so svojimi kolegami pokúšame čo najúčinnejšie využívať. Popritom si myslím, že učiteľská práca má tak trochu umelecký charakter, keďže táto profesia dáva priestor na vlastnú tvorivú činnosť človeka. Čo sa týka výsledkov mojej práce, to vo väčšine prípadov rozhodne aj tak budúcnosť. Napriek tomu sa chcem trochu pochváliť: moja

žiačka Kamilla Bariová sa nedávno umiestnila na 3. mieste v celoslovenskom kole recitačnej súťaže Mihály Tompu. Tento výsledok považujem za jeden z najkrajších v mojej doterajšej pedagogickej praxi.

Popri štúdiu na vysokej škole ste začali písať básne. Čo vás k tomu inšpirovalo?

Poézia mi bola vždy veľmi blízka. Písať som začal niekedy na strednej škole – vzal som notes, do ktorého som si začal zapisovať svoje myšlienky. Mnohokrát aj počas vyučovacích hodín. (Dúfam, že moji žiaci tento text nečítajú!) Keď hodnotím tieto verše z dnešného pohľadu, boli príliš začiatocnícke. Potom mi básne uverejnil István Bettes vo vtedy ešte fungujúcom „Heti Ifi“ a priateľ mi poskytol aj Ferenc Ardamica v dvojtyždenníku „Nógrádi Szó“. Postupne som si začal uvedomovať, že píšem čoraz viac, dokonca sa našli aj ľudia, ktorým sa moje písanky páčili. No a treba od tohto lepšia inšpirácia?

V tomto roku uplynulo už 20 rokov od vydania básnickej antológie mladých autorov „Kapufa a Parnasszuson“. Predstavte ju trochu našim čitateľom. A vaše ďalšie zbierky básní?

V antológii Kapufa a Parnasszuson (Žrd' Parnasu) mi uverejnili 4 krátke básne, o úrovni ktorých by som teraz nechcel hovoriť. Okrem mňa tu publikovali: Zorán Ardamica, Attila Mizser, Zoltán Szászi a i. V roku 1993 mi vyšla aj samostatná básnická zbierka Agytorna (Telocvik rozumu) – bol to akýsi samizdat na xeroxovaných stranách v zošitovej forme. Táto zbierka mala vo verejnosti pozitívny ohlas, takže zrejme aj na tomto základe mi vo vydavateľstve Plectrum u Zorána Ardamicu vyšli dve skutočné básnické zbierky: v roku 2000 Indigó a v roku 2006 Hullámhossz belóve (Dĺžka vln identifikovaná). Medzitým som publikoval v periodikách Irodalmi Szemle, Szörös Kő, Palócföld.

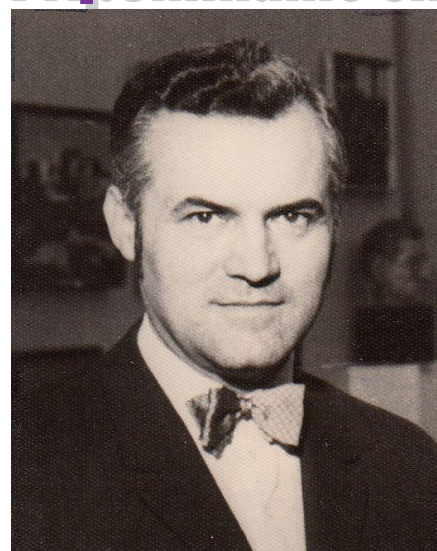
Prezradíte nám svoje najbližšie plány?

V poslednom období prežívam tvorivú krízu. Nemyslím si však, že by bolo potrebné veci znásilňovať. Napriek tomuto tvrdeniu prirodzene mám nápady, pre moje groteskné zobrazovanie

je tento svet priam dokonalý. Ak sa dá veriť štatistikám, tak by mi približne každý šiesty alebo siedmy rok mala vyjsť nová zbierka. Teda práve teraz v roku 2013. Ale od tohto je snáď dôležitejšie zdravie človeka a jeho pozitívny duševný i telesný stav. Ja v toto verím. A v tomto bode začínajúť môže vzniknúť čokoľvek. Hoci aj nová básnická zbierka. Hoci aj nejaké iné literárne dielo.

PhDr. František Mihály

Pripomíname si:

Ján Hraško

Architekt, historik umenia, funkcionár v oblasti pamiatkovej starostlivosti, vysokoškolský učiteľ **Ing. arch. Ján Hraško, CSc.** sa narodil 20. 7. 1923 v Kalinove, okres Poltár. V r. 1948-53 študoval na Fakulte architektúry a pozemného staviteľstva Slovenskej vysokej školy technickej (SVŠT) v Bratislave. V r. 1953-55 vykonal vedeckú ašpirantúru vo vednom odbore estetika. V r. 1955-59 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na SVŠT v Bratislave. V r. 1959-66 bol riaditeľom Slovenského pamiatkového ústavu v Bratislave, v r. 1966-69 výtvarno-technickým námestníkom Ústredia ľudových umeleckých remesiel ÚĽUV v Bratislave a v r. 1969-73 riaditeľom Slovenskej národnej galérie v Bratislave. V r. 1973-79 pôsobil v exile v Galérii v Dolnom Kubíne a v Bytovom podniku v Poprade. V r. 1979-83 pracoval ako odborný referent na ...

Pokr. str. 6

Pokr. zo str. 5 ...generálnom riaditeľstve Železničného staviteľstva v Bratislave. Od r. 1984 žil na dôchodku v Bratislave.

Vo svojej vedecko - umeleckej činnosti sa zameriaval na objavovanie a ochranu významných slovenských kultúrnych pamiatok. V tejto oblasti participoval ako spoluautor na diele: *Súpis pamiatok na Slovensku 1.-4.* (BA, 1967, 1968, 1969, 1978). Ako riadiaci pracovník systematicky prispieval k budovaniu základov i ďalšiemu rozvoju ústredných pamiatkových, ľudovoumeleckých či kultúrnych organizácií na Slovensku. Napísal doslov do publikácie: *Od Maneta po Pollocka: Slovník západoeurópskeho maliarstva 20. storočia* (BA, 1973). Prispieval do časopisov: *Výtvarné umenie*, *Výtvarný život*, *Umení a řemesla*. Spolupracoval na krátkometrážnych filmoch: *Spišská Sobota*, *Umelecké remeslá na Slovensku*.

Ing. arch. Ján Hraško, CSc. zomrel 7. 3. 2001 v Bratislave, pochovaný je na cintoríne v rodnom Kalinove.

PhDr. František Mihály

Mons. Eduard Kojnok

Rímskokatolícky kňaz, emeritný diecézny biskup Rožňavskej diecézy **Mons. Eduard Kojnok** sa narodil 14. 8. 1933 vo Veľkej Suchej, dnes Hrnčiarska Ves, okres Poltár. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v r. 1945-48 v Rimavskej Sobote a v r. 1948-52 v Rožňave, kde maturoval. V r. 1952-56 študoval teológiu na Cyrilometodskej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený 24. 6. 1956 v Bratislave.

V r. 1956-58 vykonal základnú vojenskú službu. V r. 1958-67 bol kaplánom v Brezničke, Smolníku, Veľkej nad Ipľom a v Hodejove. V r. 1967-68 bol špirituálom v kňazskom seminári sv. Cyrila a Metoda v Bratislave. V r. 1968-77 pôsobil opäť ako kaplán v Hnúšti, Lučenci a Jaklovciach. V r. 1977 sa stal správcom farnosti v Dolnej Strehovej a v r. 1982 v Gemerskej Polome. Za rožňavského diecézneho biskupa ho 14. 2. 1990 vymenoval pápež Ján Pavol II. Vysviacku prijal 18. 3. 1990 v Rožňave z rúk kardinála Jozefa Tomka. Spolusvätitelmi boli trnavský arcibiskup Ján Sokol a nitriansky biskup Ján Chryzostom Korec.

Ako rožňavský diecézny biskup vydal aj niekoľko publikácií: *Cesta k trvalému šťastiu*, *Myšlienky na každý deň*, *Jankov život a jeho pastorácia*. Pápež Benedikt XVI. prijal rezignáciu biskupa Eduarda Kojnoka z dôvodu veku 27. 12. 2008. Eduard Kojnok sa tým stal rožňavským emeritným biskupom a žil naďalej v Rožňave. Vo veku 78 rokov zomrel 27. 10. 2011 v Rožňave, pochovaný je vo svojom rodisku v Hrnčiarskej Vsi.

PhDr. František Mihály

Jozef Mátej

Pedagóg, historik, vysokoškolský učiteľ **Prof. PhDr. Jozef Mátej, DrSc.** sa narodil 21. 8. 1923 v Lupoči, okres Lučenec. Základné vzdelanie získal v r. 1929-34 v Kotmanovej a v r. 1934-38 v Lučenci. V r. 1939-43 študoval na Učiteľskej akadémii v Banskej Štiavnici. V r. 1946-50 v štúdiu pokračoval na Filozofickej fakulte (FF) UK v Bratislave, bol študentom filozofie a histórie. V r. 1943-50 pôsobil ako učiteľ na ľudových školách v Trebichave, Kotmanovej, Lovinobani, Divíne, Lučenci a na stredných školách v Bratislave. V r. 1950-51 bol riaditeľom gymnázia v Jure pri Bratislave a v r. 1951-53 ústredným školským inšpektorom v Bratislave. V r. 1953-59 pôsobil ako vysokoškolský učiteľ na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave a v r. 1959-87 na katedre pedagogiky FF UK v Bratislave. Od r. 1959 bol CSc., od 1960 Doc., od 1969 prof., od 1978 DrSc.

Vo svojej vedecko-výskumnej práci sa zaoberal dejinami školstva

a pedagogiky. Podieľal sa na tvorbe mnohých vedeckých monografií, učebníc či vysokoškolských skrípt z oblasti pedagogiky.

Z jeho prác vyberám: *Školská výchova za tzv. Slovenského štátu* (1958), *Slovenské učiteľstvo v boji proti fašizmu* (1960), *Ján Kvačala* (1962), *Portréty slovenských pedagógov a vlasteneckých učiteľov* (1973), *Dejiny českej a slovenskej pedagogiky* (1976), *Dejiny školstva a pedagogiky* (1981) a i.

Profesor Jozef Mátej zomrel 2. 7. 1987 v Bratislave, pochovaný je na cintoríne v Slávičom údolí, oddelenie 15, číslo hrobu 138.

PhDr. František Mihály

NAŠA NEZNÁMA MINULOSŤ

Vernisáž výstavy autora **Ing. Mariána Tkáča, PhD.**, predsedu MS, sa uskutočnila 17. júna 2013 o 15.00 hod. vo foajé obradnej siene Mesta Lučenec. Výstava sa koná pri príležitosti Roka Cyrila a Metoda a 150. výročia založenia Matice slovenskej a potrvá do 17. júla 2013.

HOLUBIENKA SIVÁ

Prezentácia tejto knihy a výstava obrazov autorky **Eleny Králikovej Bračkovéj** sa konala 18.6.2013 o 17.00 hod. v Dome Matice Slovenskej v Lučenci.

Stalo sa v regióne:

Divadelníci z Novohradu uspeli na Zlatej priadke

V MsKS Šaľa sa v dňoch **29.5. – 1.6. 2013** uskutočnil 42. ročník celoštátnej súťaže a prehliadky detskej dramatickej tvorivosti pod názvom **ZLATÁ PRIADKA – ŠAĽA 2013**. Odbornej porote predsedal PhDr. Ľubomír Šárik, riaditeľ MsKS v Rimavskej Sobote. Diplom za účasť v kategórii súborov udelili organizátori aj DDS „Sme!“ pri ZŠI v Lučenci. **Cena primátora mesta Šaľa**, ktorá je udeľovaná na návrh detskej poroty **Fóra Zlatej priadky**, putovala do Novohradu. V kategórii súborov ju získal **Detský divadelný súbor „SME!“** pri ZŠI pre žiakov so sluchovým postihnutím v Lučenci, za inscenáciu **PUTO – VANIE**. Vedúcou a režisérkou súboru je **Mgr. Dušana Nôtová**. Blahoželáme!

Premiéra tejto inscenácie bola 26. marca 2013 v Poltári. Účinkujú v nej: ON (tučniak) **Miroslav Kurčík**, ONA (tučniak) **Soňa Gáriková**, ONO (tučniak - mláďa) **Matej Hradiský**. Inscenácia **Puto – vanie** je ladená do 5 obrazov pohybového stvárnenia príbehu. Ukazuje nám príbeh o tučniakoch, každý tučniak je výnimočný a iný svojím spôsobom... (ako ľudia)... Dej sa začína zauzľovať, keď sa im do života prikotúľa opustené vajíčko...

Detský divadelný súbor „Sme!“ pôsobí pri ZŠI v Lučenci už 22 rokov. Založila ho pani Jolana Bandžuchová a odvtedy má za sebou mnoho rôznych divadelných prehliadok a súťaží na Slovensku i v zahraničí, nielen medzi sluchovo postihnutými, ale aj medzi intaktnými deťmi. Charakteristickým výrazovým prostriedkom pre nás je pohyb a gesto. DDS „Sme!“ ako divadelný súbor pohybového divadla a pantomímy predstavuje „bandičku“ bláznivých, večne hravých, tvorivých talentov, ktoré svoje príbehy, radosti i starosti dokážu „vyrozprávať“ aj bez slov.

Zdroj: www.nocka.sk

Stretnutie Slovákov v Rátke

VIII. ročník tohto kultúrno-spoločenského podujatia sa konal **8. júna 2013** v obci Rátka.

Aj tento ročník bol perfektný, v hlavnom programe vystúpili viaceré folklórne súbory (DFS Jánošík pri Dome MS Fiľakovo, FS Ipel' z Lučenca, FSS Hrabina z Nižnej Slanej, LH Ďatelinka a FS Jánošík pri Dome MS). Pripravené boli taktiež viaceré sprievodné podujatia, ako zoskoky parašutistov, jazdy na koňoch či hojdačky pre deti.

Organizátormi, pochopiteľne okrem domácej obce Rátka, bolo Mesto Fiľakovo, Dom MS a MO MS vo Fiľakove a štyri obce – Šiatorská Bukovinka, Trebeľovce, Mučín a Buzitka. Všetky obce prezentovali svoje gastronomické špeciality. Podujatie sa konalo pod záštitou podpredsedníčky NR SR, JUDr. Jany Laššákovéj a za podpory BBSK.

Krst správne načasovaný

Slávnostná prezentácia básnickej zbierky „**ČASOVANÁ SPRÁVA**“, autorky **Mgr. Viery Herczeghovej** sa uskutočnila dňa **10. júna 2013** o 18.00 hod. v Bábkovej sále Domu kultúry v Rimavskej Sobote. Podujatie otvoril riaditeľ MsKS, PhDr. Ľubomír Šárik, potom sa ujal slova za literárny klub Karavána, Mgr. Marian Lacko. Napokon PhDr. Marta Hlušíková predstavila nielen samotnú autorku, ale aj jej tvorbu, vybrala si niekoľko básní a určite potešila prítomných návštevníkov.

Nové dielo krstili spoločne dve krstné mamy, jednou bola spisovateľka **Hana Košková** z Lučenca a druhou bola **Miroslava Krausová**, marketingová riaditeľka Ozety. A ako sa krstilo? Vodou, na želanie samotnej autorky. Ale nie hocijakou vodou, v jednom pohári bola voda z Ipľa a v druhom z Rimavy. A to preto, aby boli zastúpené regióny Novohradu aj Gemera, keďže autorka je rodáčkou z Poltára, ale teraz žije v Rimavskej Sobote. Je to jej prvá zbierka básní a veríme, že nie posledná. Pekné podujatie umocnili príjemné melódie v podaní hudobnej skupiny Syntakt z Poltára, napokon, veď vedúcim tejto známej kapely nie je nikto iný, ako syn autorky, Daňo Kamas.

O čom táto zbierka je? Podľa slov p. Koškovej, je súhrnom neprestajného básnického nepokoja a konfrontácie človeka s láskou, rodinou a medziľudskými vzťahmi... Viac nemožno prezrádzať, aby si to čitateľ mohol v pokoji „vychutnať“.

DETI DEŤOM

Podujatie s medzinárodnou účasťou uviedlo programy detskej dramatickej tvorivosti v dňoch **17. – 20.6.2013**. Počas troch dní sa na troch miestach, v Cinobani, Fiľakove a Kokave nad Rimavicou, predstavili štyri domáce a jeden detský divadelný súbor z Maďarska, tento pracuje pri ZŠ v Slovenskom Komlóši a uviedol hru pod názvom „**Kremnické tekvice**“. Z domácich DDS účinkovali:

- EŇOŇUŇO pri ZŠ s MŠ Kokava n/R. – E. Švingálová a kol.: SRDCE
- RAPKÁČIK pri ZŠ Farská lúka Fiľakovo – E. Mrázová: AKO ŠIEL PAVÚK DO SVETA
- DOKORÁN pri ZŠ L. Novomeského Lučenec -na motívy R. Dahla: MŇAM

Pokr. str. 8

Pokr. zo str. 7

DIVADIELKO z KUFRA pri OZ Timrava Lučenec: Z CESTY Súčasťou podujatia, ktoré sa konalo s finančnou podporou V 4 STREAM, boli stretnutia divadelníkov a workshopy. Organizátormi boli BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec, MsKS Fiľakovo a obce Cinobaňa a Kokava nad Rimavicou.

Hviezdoslavov Kubín – čo sme nestihli uverejniť v predchádzajúcom čísle:

- Podakovať sme zabudli. Našich najúspešnejších recitátorov sme mohli na regionálnej prehliadke odmeniť peknými cenami iba vďaka nasledovným sponzorom: **Dom Matice slovenskej v Lučenci, Kníhkupectvo Phoenix v Lučenci, Hana Košková z Lučenca a Zuzana Molnárová z Buzitky. Ďakujeme!**
- Úspech recitátorky z Novohradu. Na celoštátnej súťažnej prehliadke v umeleckom prednese poézie a prózy – 59. Hviezdoslavov Kubín, ktorá sa uskutočnila v dňoch 19.-22.6.2013 v Dolnom Kubíne, sa zúčastnila **Veronika Šmírová** z Gymnázia B.S. Timravy v Lučenci.

Radka ŠTAUDINGEROVÁ,
Something inside you

Krajská súťaž a výstava amatérskej fotografickej tvorby sa konala v dňoch **3.-28.6.2013** v priestoroch Starej radnice na námestí SNP vo Zvolene. Vyhodnotenie a vyhlásenie výsledkov sa uskutočnilo 6. júna. Za náš región sa okrem členov okresného štúdia AMFO (Jozef Beňovský, Marcel Mižúr, Ing. Ján Palečka, Peter Kovács, Katarína Čvikotová, Artúr Jamnický, Miroslava Tkáčová, Ľubomír Činčura, Martin Jaško, Vladana Melicherová, Radka Štaudingerová), prihlásili do súťaže aj študenti SOŠ – technickej v Lučenci (Pavel Fiľo, Natália Miková, Patrik Nemček, Michal Oravec, Michal Mocný, Marian Golian, Ladislav Balog, Kristína Zemaníková, Dávid Bandúr, Kristóf Antalicz, Zuzana Barčíková a Mária Repková). Až 63 prác putovalo z Novohradu. A výsledok našich fotografov? Štyri ocenenia.

Vo farebnej fotografii získal čestné uznanie **Peter Kovács Garp**

za fotografie Bez názvu I.-II. Prvú cenu vo farebnej fotografii do 21 rokov získala **Radka Štaudingerová** za kolekciu fotografií. V čiernobielej fotografii bol prvou cenou ohodnotený **Artur Jamnický** za fotografie Poznámky z výstavy I.-III. Posledným oceneným v čiernobielej fotografii do 16 rokov bol **Kristóf Antalicz** za fotografiu Lukostrelci a získal čestné uznanie. Organizátorom podujatia bolo Podpolianske osvetové stredisko vo Zvolene a mesto Zvolen.

(foto ocenených: zdroj: www.osvetazvolen.sk)

Historický deň detí

na fiľakovskom hrade

Niekoľko mladých sa z okolia Fiľakova zoskupilo v lete 2012 do Neformálnej skupiny Defensores.

Ich prvý projekt podaný do programu Mládež v akcii pod názvom „Oživenie histórie Novohradu“ bol úspešný a dostal finančnú podporu cez Národnú agentúru pre Mládež v akcii - IUVENTA. V rámci projektu realizovaného z prostriedkov Európskej únie si historická skupina doplnila novými kostýmami svoju garderóbu a novými mušketaми svoju výzbroj. Realizovala tvorivé remeselné dielne a workshopy na tému život v 17. storočí, ktoré boli zamerané na priblíženie histórie a remesiel deťom. Tieto sa uskutočnili vo februári na Základnej škole v Cinobani a v apríli na Základnej škole Vajanského v Lučenci. Súčasťou projektu však boli aj odbornejšie prednášky na tému, život a vojenstvo ranného novoveku v Uhorsku a v Európe, v rámci ktorých si študenti Gymnázia vo Fiľakove mohli prehĺbiť svoje vedomosti z dejepisu. Vyvrcholením celého projektu bol historicky ladený deň detí, ktorý sa uskutočnil **1.júna 2013** od 09:00-13:00 na fiľakovskom hrade. Deti sa mohli tešiť na strelbu z luku, jazdu na koňoch, historické zábavné scény, paľbu z muškiet, rôzne dobové atrakcie a hry, ako aj možnosť ochutnať dobovú kuchyňu, vrátane sladkostí. Na konci celého podujatia boli tí najlepší pasovaní za rytiera samotným pánom hradu. V závere programu vystúpila historická skupina Defensores a lukostrelecká skupina Nomád z Fiľakova a skupina historického šermu Ricasso zo Zvolena. Spoluorganizátorom Historického dňa detí s obrancami Novohradu je Hradné múzeum vo Fiľakove.

XIV. FILAKOVSKÉ HISTORICKÉ HRADNÉ HRY

V predvečer hradných hier, 21. júna od 17. hod. bola v aule Mestského kultúrneho strediska vernisáž výstavy „handrovej obrazárky“ (ako sa sama nazvala) **Keresztes Zsuzsa** z MR.

V dňoch **22. a 23. júna 2013** organizovalo OZ KOHÁRY XIV. Filakovské historické hradné hry. Prvý deň si na Podhradskej ulici rozložili svoje stany remeselníci a o desiatej hodine sa na hrade začal detský program: klauni, hry, súťaže, bábkové divadlo, lukostreľba, jazda na koňoch, kolotoč na ručný pohon a ďalšie atrakcie.

V poobedňajšom programe vystúpili skupiny historického šermu zo Slovenska a Maďarska. Viac než sto účastníkov priblížilo návštevníkom bojové umenie stredoveku. Vývrcholením tejto časti programu bolo skutočné dobyvanie hradu: ukážka dobytia hradu cisárskymi vojskami od Turkov v roku 1593 za účasti všetkých skupín historického šermu. Popri zbraniach stredovekých rytierov program spestrila aj streľba z dela, vystúpenie sokoliarov a program žonglérov s vlajkami.

Druhý deň bol venovaný Medzinárodnej súťaži v historickej lukostreľbe o titul „Lukostrelec Novohradu“ a o hodnotu „Obranca Filakovského hradu“. Prezентация účastníkov sa začala o ôsmej hodine v hradnom areáli. Podľa prihlášok súťažila stovka lukostrelcov priamo medzi ruinami hradu v štyroch kategóriách – staromaďarské, klasické anglické (longbow), poľovnícke reflexné a kladkové lovecké luky.

Filakovské historické hradné hry svojim programom tvoria organickú súčasť Hradného festivalu 2013, v rámci ktorého tri hrady: Filakovo, Šalgó a Šomoška očakávajú svojich návštevníkov zaujímavými programami od 21. do 30. júna 2013.

Mgr. Attila Agócs, riaditeľ HM Filakovo

VERŠOVAČKY A SPIEVANKY

Celoštátne kolo súťažnej prehliadky pod názvom „Slovenské spievanky a veršovačky“ sa uskutočnilo **11.6. 2013** v Slovenskom inštitúte (SI) v Budapešti. Zväz Slovákov v Maďarsku (ZSM) už 17 rokov organizuje túto súťaž v speve slovenských ľudových piesní a v prednese slovenskej poézie a prózy. V prvej etape XVII. ročníka sa uskutočnili regionálne kolá v Dabaši-Šáre, Níži a Kétsoproni, z ktorých do celoštátneho kola postúpilo 121 slovenských spevákov a recitátorov z celého Maďarska.

Podujatie otvoril riaditeľ SI **Gabriel Hushegyi** a predsedníčka ZSM **Ruženka Egyedová - Baráneková**.

Program bol naozaj náročný, začal o 10.00 hodine, slávnostné vyhlásenie výsledkov s Galaprogram bolo plánované až na 13.30 hod. Najviac sa zapotili porotcovia (**Mária Ambušová**, riaditeľka NOS v Lučenci, **Mgr. Milada Bolyošová**, pracovníčka NOS, **Juraj Matiaš** z HIOS Veľký Krtíš a **Daniela Onodiová**, riaditeľka Slovenského divadla Vertigo...) Podujatie sa uskutočnilo s finančnou podporou Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

*Prekrásne horí plameň jazyka,
vo vatre ducha praskajú slová,
zhrievaj nám srdce, divná muzika,
prastaro-múdra, naveky nová*

Alexander Kormoš: Polyfónia

POÉZIA NAŽIVO

Projekt živých rozhlasových nahrávok z cyklu **Poézia naživo** pokračoval aj v Kokave nad Rimavicou. Už viac ako 10 rokov prináša poslucháčom ojedinelé spojenie umeleckého slova a živej hudby. **Rádio REGINA Banská Bystrica** v spolupráci s **Miestnym kultúrnym strediskom** v Kokave nad Rimavicou, zorganizovali **19. júna 2013** v Synagóge, verejnú nahrávku **Poézia naživo „Na túre 2013“**. Ako účinkujúci sa predstavili: umelecký prednes - **Juraj Smutný**, **Ivana Kováčová**, **Egon Tomajko**, hudobný sprievod: **Sládkikové kvarteto** v zložení: **Barbora Comendant** (husle), **Magdaléna Boráková** (violončelo), **Lubomír Šamo** (husle), **František Výrostko ml.**(kontrabas).

Všetci návštevníci živej rozhlasovej nahrávky Rádia Regina odchádzali spokojní. O pekný umelecký zážitok v Kokave nie je nikdy núdza. A divákov to nič nestálo, veď vstupné bolo dobrovoľné.

My sme malí remeselníci

Je názov projektu, ktorý sa uskutočnil vďaka podpore Nadácie SPP. Naša inštitúcia pripravila pre žiakov základných škôl cyklus prednášok so zameraním na históriu cechov a remesiel v našom regióne. Oboznámila účastníkov s tradičnými pracovnými náradiami, výrobnými postupmi a sortimentom. Súčasťou podujatia boli praktické ukážky práce súčasných remeselníkov - kováča, obuvníka, hrnčiara, stolára a krajčíra. V priebehu týždňa každý deň jeden z nich prezentoval svoje umenie a žiaci si mohli vyskúšať prácu jednotlivých remeselníkov. Podujatie prebiehalo v dňoch **19. - 25. 6. 2013** v dopoludňajších hodinách v priestoroch **Novohradského múzea a galérie v Lučenci**. Program bol určený len pre skupiny žiakov, ktoré sa nahlásili vopred. Remeselníci boli pozývaní podľa nasledovného harmonogramu :

- ★ 19. 6. 2013 - Branislav Škoda z Poltára - stolár
- ★ 20. 6. 2013 - Miroslav Mizera z Poltára - obuvník
- ★ 21. 6. 2013 - Stanislav Krajčí z Ľuboreči - kováč
- ★ 24. 6. 2013 - Henrietta György z Filakova - krajčírka
- ★ 25. 6. 2013 - Peter Tatárík zo Seliec - hrnčiar

Projekt ponúkol účastníkom podujatia nielen teoretické znalosti o bohatej histórii ľudových remesiel v Novohrade, ale aj zážitok v praxi si aspoň na chvíľu vyskúšať ich prácu.

Novohradské múzeum a galéria Lučenec

Napísali nám

VEĽKÁ VES - TOMÁŠOVCE

Dňa **28.04.2013** Občianske združenie Naše Tomášovce zorganizovalo už 3. ročník pochodu po zrušenej železničnej trati Veľká Ves – Tomášovce, za **finančnej pomoci obce Tomášovce**. Málokto vie, že niekedy bola železničná trať medzi týmito dvoma dedinami. Uvedená trať bola slávnostne spustená **18. februára 1940**. Slávnostne ju prevzal vtedajší p. minister dopravy Július Stano. Zrušená bola **15. mája 1949**. Na počesť 70. rokov spustenia sme sa rozhodli uskutočniť 0. pochod a v tomto by sme chceli pokračovať ďalej, aj keď trať je každým rokom viac nepriechodná. Pochod sme ukončili v Tomášovciach, kde na nás čakal chutný guláš, ktorý nám pripravil p. **Henrich Macko**.

Renáta Macková, predseda predstavenstva OZNT

Poltár raz opäť žil haluškami

A opäť je tu máj, ktorý sa v našom meste spája s podujatím pod názvom **Majstrovstvá Novohradu vo varení a jedení bryndzových halušíek**. Dňa 18. mája 2013 sa konal v poradí ôsmy ročník tohto podujatia. Mesto **Poltár**, ako hlavný usporiadateľ, toto podujatie zorganizovalo po vzore Majstrovstiev sveta v Tureckej a prvý krát sa podujatie uskutočnilo 22. mája 2004. Program bol pripravený na celý deň, na námestí pred budovou kultúrneho domu sa divákovi postupne predstavili FS Úvrat', ŽSS z Kriváňa, Kapela Snov, FS Kokavan, Sestry Sihelské a kapela "Plus mínus 83".

Celé podujatie vtipne moderoval Jozef Jendrichovský, alias „Jožko Bryndza“, ktorý obecenstvo niekoľkokrát „vyhecoval“ k hlasitému povzbudzovaniu jednotlivých súťažiacich družstiev.

Samotnej súťaže sa napokon zúčastnili **4 družstvá**, nováčikom v súťaži bolo družstvo „**Krivánčan**“ a „**Kanikovci**“. Našich majstrovstiev sa zúčastnil aj poslanec NR SR **Ludovít Kaník**, ktorý sa ako kuchár svojho mužstva ukázal byť celkom šikovný...

Porota v zložení **Peter Bahleda, Ján Lakota a Marián Bodnár** po sčítaní časov varenia a jedenia vyhlásila ako víťazné družstvo „**Krivánčan**“ v zložení: kuchár - **Vlasta Mojžičová**, jedáci - **Elena Fekiačová, Anna Chlebničánová, Anna Nôtová** s najlepším výsledným časom **16 min. 10 sek.**

Ceny víťazom, ale aj ostatným súťažiacim odovzdal primátor mesta. Tí, ktorí majú radi hudbu, spev a tanec si prišli na svoje pri pesničkách hudobnej skupiny „**Plus mínus 83**“. Verím, že všetci prítomní prežili príjemný deň, v spoločnosti priateľov, spevu a tanca. Poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom pricinili o bezproblémový priebeh ďalšieho ročníka Majstrovstiev Novohradu.

Peter Slavkovský, Poltár (výber z príspevku)

Študenti ZUŠ Poltár koncertovali na Európskom festivale umeleckého školstva v Košiciach

Je nepremožiteľná sila pravdy, ak je vyzbrojená svetlom poznania.

Ján Amos Komenský

Slovenská rada rodičovských združení pod záštitou ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR Dušana Čaploviča a arcibiskupa – metropolitu košickej rímskokatolíckej arcidiecézy Mons. Bernarda Bobera v spolupráci s Úradom vlády SR, Košickým samosprávnym krajom, primátorom mesta Košice, starostom obce Valaliky zorganizovala pod vedením predsedníčky SRRZ Ing. Júlii Lindtnerovej s výkonným výborom SRRZ v dňoch **24.-25. mája 2013** V. Európsky festival umeleckého školstva, 10. Európsky deň rodičov a škôl a Konferenciu EPA v Košiciach, európskom meste kultúry pre rok 2013.

Základnú umeleckú školu v Poltári reprezentovali študenti – **Tomáš Kuraňko** (gitara), **Michaela Matejková** (spev) a **Karin Uhríková** (spev), spolu s pani riaditeľkou **Mgr. Ľuboslavou Slobodníkovou** a zástupkyňou **Mgr. Dagmar Vývlekovou DiS art**. Program ponúkal množstvo konferencií, prezentácií, či vystúpení žiakov rôznych ZUŠ na Slovensku. Sprievodnými akciami festivalu boli vystúpenia folklórnych, či populárnych kapiel na tribúne námestí v Košiciach.

Pokr. str. 11

Pokr. zo str. 10 Toho ročného festivalu sa zúčastnili i mnohí hostia zahraničných krajín – Slovinska, Rakúska, Poľska, Francúzka, Španielska, Nemecka, Maďarska. Na úvodnom otváracom koncerte v ZUŠ Ul. Jantárová v Košiciach vystupovali žiaci umeleckých škôl a medzi nimi boli i naši – Tomáš Kuraňko (z triedy p. uč. Ing. L. Černáka), ktorý zahral známu skladbu od Metallici – NothingElseMathers, Michaela Matejková zaspievala lyrickú pieseň od Dominiky Mirgovej – Posledný krát a Karin Uhríková umelú pieseň súčasného skladateľa Vítezslava Kubičku – Hospodin je môj pastier (z triedy p. uč. D. Vývlekovvej).

Všetci naši žiaci boli odmenení vzácnou medailou za reprezentáciu i úspechy na regionálnych a celoslovenských súťažiach, rovnako ako i Mgr. Dagmar Vývleková DiS art. Za mimoriadne výsledky na celoslovenských a krajských umeleckých súťažiach za posledné tri roky bola udelená kolektívne žiakov, učiteľov ZUŠ Poltár medaila, ktorú prevzala p. riaditeľka ZUŠ Mgr. Ľuboslava Sledbníková.

Vedenie ZUŠ

SV. CYRIL A METOD-SOLÚNSKI BRATIA

V dobových kostýmoch s palicami a dreveným krížom v rukách zavítali do **Domu Matice slovenskej v Lučenci** sv. Cyril a Metod. V sprievode svojich učencov, na perách s Proglasom prišli k nám a prehovorili. Lebo na počiatku bolo Slovo. Členovia občianskeho združenia Pod Skaličkou, ochotníci divadielka **Strašidlá** z Lupoče, prišli predviesť svoje naštudovanie hry Solúnski bratia. Podujatie vzniklo ako súčasť literárnej súťaže vyhlásenej v roku 2012 pri príležitosti 150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie. Víťazný scenár k predstaveniu napísal študent Prvého literárneho gymnázia v Revúcej **Miroslav Lukačovič** a jeho naštudovanie si **31. mája 2013** do Domu Matice slovenskej v Lučenci prišiel osobne pozrieť. Pozvanie podporiť tvorivosť mladých prijali nielen miestni, ale i cezpoľní. Predstavenie prítomných zaujalo a bolo dôstojným pripomenutím si blížiaceho sa významného výročia príchodu učencov na naše územie. Svojou prítomnosťou nás poctila aj **Dr. Alexandra Pivková**, primátorka mesta, ktorá vyjadrila potešenie nad aktuálnosťou podujatia a popriala mladým umelcom veľa ďalších úspechov. A tak sa prítomní diváci rozchádzali s príjemným pocitom z milého zážitku.

Ing. Alena Rezková, riaditeľka Domu MS

Stolnotenisový turnaj o Pohár novohradského dekana

Vo štvrtok 30. mája 2013 sa v priestoroch Cirkevnej ZŠ sv. Jána Bosca v Lučenci uskutočnil druhý ročník stolnotenisového turnaja o Pohár novohradského dekana. Súťaž sa tento rok niesla v znamení MDD. Víťazom sa stal Daniel Sabó, druhé miesto získal Adrián Miko a tretie miesto obsadil Daniel Haranza. Ocenenia osobne odovzdal pán dekan Mgr. Gabriel Rákai. Zúčastnení prežili pekné športové dopoludnie, počas ktorého sa dobre pobavili a zároveň upevnili svoje zdravie.

Ing. Mgr. Štefan Šprlák

Výročia osobností v mesiacoch JÚL a AUGUST:

(Viac info o osobnostiach na stránke www.nosl.sk v časti Kalendár výročí)

Leto je bohaté na výročia významných osobností regiónu, ktoré sme uverejnili už v Kalendári výročí, ale niektorých uvádzame ešte raz, aby sme si ich aj takto pripomenuli, lebo veríme, že obce či miestne OZ na nich nezabudnú!

KOSZTKA-CSONTVÁRY Teodor -160. výročie nar., maliar a lekárnik v Haliči (pam. tabuľa).

MARÓTHY Ľudovít -150. výročie nar. (5.7.1863 Ľuboreč), spisovateľ, ev. farár, ps. Ľuborečský.

REŠETÁR Žigmund -100. výročie nar. (7.7.1913 Pondelok), učiteľ vo Veľkej Vsi od r. 1940, predseda MS v Lučenci.

HRK Ján -90. výročie nar. (8.7.1923 Ľuboreč), hudobný skladateľ, rozhlasový a tv. pracovník.

MATEJČÍK Ján -80. výročie nar. (18. 7. 1933 Lupoč), jazykovedec, vysokoškolský učiteľ.

HRAŠKO Ján -90. výročie nar. (20. 7. 1923 Kalinovo), architekt, historik umenia, vysokoškolský profesor.

STANÍK Jozef st. -105. výročie nar. (22. 7. 1908), sklársky majster, autor svetoznámej súpravy **Zlatá Zuzana**. Prvé vzorky sa začali vyrábať v roku 1956 a vyviezlo sa ich viac ako 5 mil. kusov do celého sveta. Pohárik sa vyrábali v rôznych veľkostiach a vo viacerých farebných odtieňoch. Poznávacím znakom boli práve tri zlaté guľôčky na stopke pohára. **Náš tip! Príspevok pod názvom „Zlatá Zuzana-vrchol tvorby kališkových výrobkov na Slovensku v 20. storočí“ uverejnil Ing. Richard Kafka vo svojom blogu „Naša Kokava“. Určite si prečítajte nielen tento, ale všetkých, doteraz uvedených 153 článkov, rozhodne to za to stojí.** Takých ľudí, ako je pán Kafka, by nielen Kokavčania, ale povedané nárečím: „Na rukách be smo ho mali nosiť“

ŽILÁK Ján -85. výročie nar. (24.7.1928 Poltár), ekonomický inžinier, sólista baletu, dramaturg.

BOBRO Štefan -110. výročie nar. (25.7.1903 Kokava n/ R.), učiteľ a riaditeľ ZŠ, folklorista.

LENG Ladislav -40. výročie úmrtia (25.7.1973 Bratislava), etnomuzikológ.

Pokr. str. 12

Pokr. zo str. 11 Na Folklórnych slávnostiach pod Poľanou v Detve sa udeľuje Cena Dr. Ladislava Lengy od r. 1975 v rámci Súťaže výrobcov ľudových hudobných nástrojov. Narodil sa v Zelenom, 8.10.1930. V Poltári mu bola v roku 2010 odhalená pamätná tabuľa pri príležitosti nedožitého 80. výročia narodenia.

BUKOVÝ Viliam -45. výročie úmrtia, hudobný skladateľ. Venoval sa filmovej hudbe. Narodil sa v Lučenci.

SKÁCELOVÁ Ida rod. Langhofferová - 90. výročie nar. (nar. 2.8.1923 Podrečany), členka SND v opernom speve.

SPIŠIAK Pavel -15. výročie úmrtia (4. 8. 1998 v Kokave), železničiar, osvetový pracovník, herec ND v Bratislave, režisér a organizátor ochotníckeho divadla v Kokave nad Rimavicou.

HELLER Ivo -75. výročie nar. (20.8.1938 Lučenec), chemický inžinier, herec, spevák.

CSABA Mikuláš -75. výročie nar. (23. 8. 1938 Radzovce), učiteľ hudby, dirigent. V rokoch 1962-1990 bol dirigentom Mužského speváckeho zboru vo Fíľkove a zároveň aj dirigentom ženského speváckeho zboru v Radzovciach.

GÁBOR Ondrej -15. výročie úmrtia, matematik, vysokoškolský učiteľ. Narodil sa v Brezničke.

HORVÁTH Emil Jozef -90. výročie nar. (27.8. 1923 Zlatno), herec, otec herca, režiséra a pedagóga Emila Horvátha ml. Pochádzal zo sklárskej rodiny. V r.1929-34 navštevoval ZŠ v Zlatne, 1934-39 Reformné reálne gymnázium v Lučenci. V r. 1947 nastúpil do martinského Divadla SNP, kde patril medzi najvýraznejšie osobnosti súboru a v r. 1959-1960 bol jeho umeleckým šéfom. Patril ku kmeňovým hercom slovenskej kinematografie. V Poltári mu bolo venované spomienkové podujatie v r. 2008, na ktorom mu bola udelená Cena Mesta In Memoriam a prevzal ju jeho syn Emil Horváth ml.

Zaujímavosti z histórie:

- **100. výročie** (6.7.1913) – vysvätenie nového evanjelického kostola v Kokave nad Rimavicou, vykonal ho biskup Heinrich Geduly, starý kostol zhorel pri požiari v roku 1911
- **45. výročie** (25.8.1968) - bol odhalený pamätník Pustovgar nad obcou Málinec – Na stráni

Otváranie studničiek na Turíce 2013

Vlani sa naša škola zapojila do 1. ročníka projektu Otváranie studničiek na Turíce. Obnovili sme studničku pod Striebornou. Prvým impulzom na túto akciu bola návšteva p. Šarkana z Katarínskej Huty. Nespomínam ho len tak, mimovoľne. Pán Šarkan bol veľmi dobrým človekom, ktorý miloval prírodu a pomáhal aj škole. Bohužiaľ, jedného pekného jarného dňa v r. 2013 p. Šarkan náhle umrel.

Aj toto bol impulz, prečo sme sa aj tento rok ku studničke vrátili. Nestačí ju len obnoviť, treba sa o ňu aj pravidelne starať. V rámci jarných sviatkov, ale aj v rámci zamerania našej environmentálnej Zelené školy sme zorganizovali aj tento rok zopár brigád, ktoré boli zamerané na čistenie okolia studničky, ktorú sme medzitým nazvali **Martinova studnička** a pripevnili sme na ňu aj svojpomocne vyrobenú tabuľku. Okrem studničky sme čistili aj potôčik v Malej hôrke, ktorý bol od minulého roka znova zanesený nielen lístím a bahnom, ale aj odpadkami, ktoré tam priniesli ľudia.

Celé čistenie, starostlivosť o naše studničky, potôčik či potok sme doplnili pripomenutím si ľudových tradícií – Vynášanie Moreny či stavanie a búranie májov v škole a v obci. Tieto akcie boli sprevádzané vystúpeniami našich malých folkloristov, ktorí krásne zatancovali aj zaspievali. Tak naše studničky, potôčik, či potok znova žblnkocú a robia nám radosť. Martinova studnička ovlaží nejedného turistu pod vrchom Strieborná a každý z nás, keď pôjde okolo bude hrdý na žiakov a pedagógov našej školy, ktorí sa pričínili o jej obnovu.

PaedDr. Ľubica Machavová, zást. riad. ZŠ s MŠ Cinobaňa

V Divíne sa o studničku postarali (Výber príspevku z projektu „Otváranie studničiek na Turíce“)

Samozrejme, že čistíme studničky. Ved' nie sme len turistický krúžok v Divíne, ale učíme sa mať radi všetko živé okolo nás a vážiť si všetkého, čo nám príroda dala. Netreba nám hypermarkety, aby sme sa v lese napili, netreba nám dáždnyky, aby sme sa pred dažďom ukryli. Milujeme slnko, dážď, zimu aj teplo. Milujeme nekonečné možnosti, ktorými nás naša matka príroda dokáže pohladkať. Príroda nám nikdy neublíži tak, ako my ubližujeme jej.

Pokr. str. 13

Pokr. zo str. 12 Niet zlého počasia, existujú len rozmaznaní ľudia, ktorí večne frflú. Vážime si každú sekundu života, každú kvapku vody. Ak chápeme, čo znamená milovať všetko okolo seba, začneme milovať aj odpúšťať najväčšiemu hriešnikovi zeme - človeku. Človek - zobuď sa! Zobuď sa zo sna reklamy a masmédií, ktoré klamú, že sa budeš mať lepšie ak... Lepšie žiť znamená, že budeš žiť v symbióze s prírodou. Z prírody sme vzišli a dnes zabíjame lono našej matky, ktorá nás porodila. Sme matko vrahovia? Ku šťastiu treba oveľa menej, ako si myslíme. Možno kúsok nehy, možno kúsok lásky, možno, zurčiaci prameň vody, ktorá nás v horúčave osvieži, možno byť sám sebou a nie sloganom prírody. To sme my, malí turisti z Divína. My cítime, cítime srdcom a nie mozgom. A srdce nás riadi. Vážime si zabudnuté a pre ľudí neviditeľné, vážime si zázraky. A jedným zo zázrakov bola aj **naša studnička**. Umierala, vysychala, zabudnutá, v ľudských myšliach pochovaná.

Vdýchli sme jej nový život-vyčistili sme ju, okolo nej sme v spolupráci s niekoľkými dospelými a pani učiteľkou postavili lavičky a stolík, vykamienkovali chodníček, prehĺbili koryto, vybudovali ohnisko. Z kríkov a žaburiny dnes, takmer po roku driny, tečie čistá, svieža voda. Voda, základ života. Voda, božie slzy, ktorými Zem každého z nás do syta nachová.

Ach, voda, milujeme ťa a vzdávame ti česť. Sme hrdí, že v po-te, v horúčavách, s kŕmí v rukách sme opäť privolali tvoje srdce k hlasnému buchtu.

Malí turisti z Divína a Ľudmila Štupáková

Pozn. red.:

Dve vzácne bytosti, dve ženy a ešte k tomu učiteľky. Mgr. Štupáková vedie turistický krúžok na II. stupni a Mgr. V. Antonyová na prvom. Spolupracujú a chodia na túry spolu aj s turistickým oddielom KST Javor Divín, vychovávajú generáciu ďalších turistov a milovníkov prírody v Divíne. Milujú svoju obec a sú na ňu hrdí, lebo málokto sa môže popýšiť takou bohatou históriou a krásnou okolitou prírodou. V súčasnosti prebieha v Divíne rekonštrukcia historických pamiatok - kaštieľa a úprava zrúcanín hradu, majú novozrekonštruované námestie. Ich škola sídli v blízkosti kaštieľa, pod zrúcaninami hradu a je z nej výhľad do Panskej záhrady pri kaštieli. Okolie školy si neustále skrášľujú a vytvárajú z neho zelenú oázu. Môžu sa popýšiť jazierkom, bylinkovou špirálou, záhonmi s drevinami, altánkom na nádvorí s okrasnými rastlinami... Takto zhodnotila pôsobenie „malých turistov“ Mgr. V. Antonyová, ale ich nadšenie by im mohli závidieť aj veľké turistické kluby.

Z Divína sa stáva opäť atraktívna a vyhľadávaná lokalita.

Pár slovo „malých turistoch“

Sme turistický krúžok ktorí funguje na **Základnej škole v Divíne** len jeden rok, no už pred tým sme neoficiálne existovali a spolupracovali s **Klubom slovenských turistov Javor v Divíne**. Zúčastňujeme sa viacerých turistických aktivít už štvrtý rok. Robíme zábavné turistické akcie aj pre najmenších, spojené s environmentálnymi aktivitami a hrami v prírode. Túto sobotu (22.6.) sa viac ako 30 žiakov zúčastní už tretí raz nočného pozorovania svätotrojanských mušiek, v auguste podľa počasia budeme s deťmi bivakovať pod nočnou oblohou a pozorovať meteorické roje. V septembri nás čaká Divínska 40-tka, kde starší žiaci pôjdu už tradične 30 km trasu a pre najmenších bude pripravená detská zábavná trasa v rozsahu do 15 km s ekologickým zameraním, plná žartovných a zábavných súťaží. Pravidelne sa zúčastňujeme Hviezdicového výstupu na Sedem Chotárov, Podkrivánskej 60-tky, Nočného výstupu na Javor na Luciu, či akcie Po stopách Timravy na Polichne. V súčasnosti má krúžok 12 oficiálnych členov- žiakov, ale na našich podujatiach sa ich pravidelne zúčastňuje viac. Tolko o našich aktivitách. **Studnička** sa volá „**Váľov**“ a nachádza sa v katastri obce Divín, na Laznej turistickú ceste. Počas turistiky však nevynecháme žiadnu studničku bez toho, aby sme ju nevyčistili. Chceme pokračovať v stopách našich predkov, ktorí sa nebáli napiť zo žiadneho prameňa a prameň vody si nesmierne vážili.

Štupáková Ľudmila

Plán výstav a podujatí NMG - júl 2013

Človek a vesmír - 21. 6. - 31. 7. 2013

Výstava z výtvarných zbierok Novohradského múzea a galérie je odrazom pohľadu umelcov na vesmírne javy. Prezentované sú olejomalby, akvarely, grafiky a priestorové objekty. Jej súčasťou je aj kolekcia fotografií zachytávajúca pozorovanie vesmíru zapožičaná z Krajskej hvezdárne a planetária Maximiliána Hella, z pobočky v Rimavskej Sobote. Kým fotografie dokumentujú viditeľné vesmírne javy pozorované voľným okom alebo technickými prístrojmi astronómov na Slovensku, výtvarné diela sprostredkujú javy subjektívneho chápania kozmu a sú odrazom duševného sveta autorov. Umožnia nám odpútať našu myseľ od skutočného, viditeľného sveta a zavedú nás do sveta fantázie, do iných dimenzií.

Poklady minulosti - stála expozícia z najcennejších zbierok Novohradského múzea a galérie z archeológie, histórie, etnológie a výtvarného umenia. Návštevníci môžu obdivovať poklady z doby bronzovej, strieborný poklad mincí zo Šuricu, kópie zlatého pokladu objaveného v krypte kalvínskeho kostola v Lučenci, nálezy z archeologických lokalít Radzovce a Filákov, historické sklo a smalty z produkcie už zaniknutých sklární a smaltovní, ľudovú hrnčinu z Haliče a okolia, župné kreslá a nábytok z interiéru Haličského zámku, ukážky najstarších historických kníh a výber z tvorby významných výtvarných umelcov novohradského regiónu.

*Katarína Kőbőlová, kultúrno-výchovná pracovníčka
NMG Lučenec*

KAM ZA KULTÚROU

BBSK – Novohradské osvetové stredisko Lučenec

1.-5.7. **Palócky ľudovumelecký tábor** – 9. ročník
miesto: Látky – Prašivá

5.7. **Svetlo zo Solúna** – kompozícia hudby a slova venovaná sv. Cyrilovi a Metodovi pri príležitosti 1150. výr. príchodu na Veľkú Moravu

Miesto:

*Rím.-kat. kostol Breznička o 17,00 h.
Rím.-kat. kostol Lučenec o 19,00 h.*

20.-21.7. **POPEL'SKÝ UMELECKÝ FESTIVAL** – 13. ročník prezentácie kultúry v Novohrade, 6. ročník súťaže vo varení halaszlé...
miesto: Veľká nad Ipľom – amfiteáter

20.7. **Posolstvo piesní Slovensku** a svetu – kultúrne podujatie venované 1 150. výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda
miesto: Celé Slovensko o 12.00 hod.

V našom regióne:

Fiľakovský hrad, vrch Slopovo

26.-27.7. **XVIII. MEDZINÁRODNÝ NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL**
miesto: Lučenec, Fiľakovo

1.-4.8. **KOLIESKO 2013** – Festival ľudovej kultúry – 23. ročník stretnutia mladých folkloristov
miesto: Kokava nad Rimavicou

31.8. **MLÁKY 2013** - Stretnutie rodákov a folklórne popoludnie
miesto: Látky - Mláky

júl – **Miroslav Oroszi** - výber z tvorby,
*miesto: vestibul NOS Lučenec
od 7.30 do 15.30 hod.*

BBSK – Novohradské múzeum a galéria Lučenec

Do 31.7. **Človek a vesmír**

7.8.- 29.9. **XXV. Medzinárodné keramické sympóziu**
Lučenec – Kalinovo 2013

Poklady minulosti - stála expozícia z najcennejších zbierok NMG
*miesto: NMG, Kubinyiho nám. 3,
otvor.:
ut.-pi.: 9.00-17.00, ne: 14.00-17.00*

Mesto Lučenec – mestský úrad, oddelenie školstva, sociálnych vecí, kultúry a športu

Kultúrne leto v Lučenci

12.7. **Cyril a Metod – Poslovie vieri a vzdelania**, podujatie konané pri príležitosti 1 150. výr. príchodu Cyrila a Metoda na územie Veľkej Moravy
miesto: Nám. republiky o 17.00 hod.

13.7. **Muzikantský juniáles** – stretnutie kapiel a muzikantov z Lučenca
miesto: Biela labuť o 15.00 hod.

20.7. **Promenádný koncert** dychovej hudby
*miesto: Altánok – mestský park
o 16.30 hod.*

26.7. **XVIII. MEDZINÁRODNÝ NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL**
miesto: Lučenec o 18.00 (krojovaný sprievod mestom), 19.00 (amfiteáter)

17.-18.8. **AERO gule** – turnaj „štyroch gúl“
miesto: Námestie republiky od 10.00

22.-25.8. **II. Lučenské hodovanie – DNI MESTA Lučenec**, Lučenský jarmok (23.-24.8.)
miesto: Lučenec

Fiľakovo

27.7. **XVIII. MEDZINÁRODNÝ NOVOHRADSKÝ FOLKLÓRNY FESTIVAL**
miesto: hradný areál, ulice mesta

9.-11.8. **XXIII. Palócke dni a oslavy mesta Fiľakovo**
*miesto: MsKS Fiľakovo, Námestie slobody
a hradný areál*

Divín

27.7. **Annenský jarmok**, Divínska gulášovica, Odpustová slávnosť sv. Anny

Halič

5.7. **Spomienkové podujatie** k 160. výročiu nar. **Tivadara Csontváryho Kosztka**
17.-18.8. **Haličské slávnosti**

Lehôtka

5.-7.7. **Stretnutie Lehôt a Lhot**
miesto: Veľká Lehota

Buzitka

13.7. **Deň obce**, stretnutie rodákov

Ratka

august – **Deň obce**

Kokava nad Rimavicou

6.7. **Zapačský Zlatý kantár**
13.7. **„O pohár starostu obce“** – volejbalový turnaj mix
19.-20.7. **Country fest 2013** – 11. ročník
1.- 4.8. **Koliesko 2013** – Festival ľudovej kultúry
august – **Balvalfest** – festival rómskej hudby, spevu a tanca

Cinobaňa

3.8. **Hornohradský Merida MTB cyklomaratón** - 9. ročník vytrvalostného preteku horských cyklistov v oblasti Stolických vrchov a Málinskej priehrady. Pretek sa koná pod záštitou starostu obce Cinobaňa p. Jozefa Melichera a predsedu mikroregiónu Hornohrad Ing. Igora Čepku.
*miesto: Cinobaňa- námestie
(štart o 9.30 hod.)*

MEDIÁLNI PARTNERI - MEDIÁLNI PARTNERI - MEDIÁLNI PARTNERI

REKUS - regionálny kultúrny mesačník. **VYDÁVA:** Novohradské osvetové stredisko, Kármánova 2, 984 01 Lučenec. Registrované na MK SR – evidenčné číslo: EV 3991/10. **ISSN** 1338-9939, **IČO** 45 020 094, **REDAKTOR:** Michal Abelovský, tel.: 45 12 703, 45 131 78. **GRAFICKÁ ÚPRAVA:** Renáta Adamová **ZODPOVEDNÁ:** Mária Ambrušová, riaditeľka NOS v Lučenci
E-mail: noslc@noslc.sk, abelovsky@noslc.sk, **TLAČ:** NOS v Lučenci, www.noslc.sk

NEPREDAJNÉ